

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **A. S.**, právně zastoupená JUDr. Boženou Boubínovou, advokátkou se sídlem Lučanská 1802, Žatec, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. 12. 2004, sp. zn. 14 Az 158/2004,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Odměna advokátky JUDr. Boženy Boubínové **se určuje** částkou 2150 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 27. 10. 2003, č. j. OAM-1506/AŘ-2002, kterým bylo zamítnuto její odvolání proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 3. 12. 2001, č. j. OAM-2392/VL-14-OL5-2000, jímž jí nebyl udělen azyl pro nesplnění podmínek § 12, § 13 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Stěžovatelka v kasační stížnosti uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), čímž namítá nesprávné posouzení právní otázky krajským soudem, vady řízení spočívající v tom,

že skutková podstata, z níž žalovaný ve svém rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech, a nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí.

Stěžovatelka ve své kasační stížnosti namítá porušení řady ustanovení zákona č. 71/1967 Sb., správního řádu, a tvrdí, že žalovaný nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci a nemohl správně usuzovat na rozhodné skutkové a právní otázky a v důsledku toho nesprávně posoudil její žádost o azyl. Namítá také porušení § 14 zákona o azylu.

Z těchto důvodů stěžovatelka navrhuje zrušit napadený rozsudek krajského soudu a žádá, aby byl její kasační stížnosti přiznán odkladný účinek, neboť návrat do Moldavska by znamenal výrazný zásah do jejího rodinného života.

V doplnění kasační stížnosti poté, co jí byla ustanovena právní zástupkyně, doplnila zejména ve vztahu k žádosti o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, že podstatným důvodem, proč chce žít na českém území, je sloučení rodiny. Již tři roky žije ve společné domácnosti s českým občanem, jehož si chce vzít a který je otcem jejího tříletého syna, jenž je také českým státním občanem. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 byla v roce 2003 zrušena ústavní výchova její dcery T., jež byla svěřena do stěžovatelčiny výchovy a péče, s níž jí pomáhá i její český druh. Podotýká také, že udržuje vztahy i s příbuznými svého druha a dalšími českými občany. Pokud by byla nucena vrátit se ještě před skončením řízení o kasační stížnosti zpět do Moldavska, znamenalo by to výrazný zásah do jejího rodinného života.

Žalovaný ve svém vyjádření pouze odkazuje na obsah správního spisu a dodává, že se domnívá, že jeho rozhodnutí i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Stěžovatelčiny námitky označuje žalovaný za nekonkrétní a nepodložené, když stěžovatelka pouze uvádí jednotlivé paragrafy správního řádu, neprokazuje však žádnou jejich souvislost s jejími důvody žádosti o azyl. V podání kasační stížnosti podobně jako v samotném podání žádosti o azyl a žaloby ke krajskému soudu spatřuje žalovaný pouze účelové jednání motivované snahou legalizovat si zde pobyt. K námitce stěžovatelky o zásahu do jejího rodinného života odkazuje žalovaný na ustanovení § 65 odst. 1 písm. a) bod 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, které může stěžovatelka využít. Proto žalovaný navrhuje, aby byla stěžovatelčina kasační stížnost zamítnuta jako nedůvodná. Navrhuje nicméně, aby soud vyhověl návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, a to s ohledem na to, že stěžovatelka zastupuje v řízení o jiné kasační stížnosti svou nezletilou dceru.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 2. 11. 2000 na základě žádosti, v níž je jako důvod žádosti uvedeno, že stěžovatelka neměla v Moldavsku žádnou práci, proto si půjčila peníze na cestu a přijela si vydělat do ČR. Totéž vyplývá i z protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 16. 11. 2001. V tomto pohovoru stěžovatelka upřesnila, že měla v Moldavsku zejména osobní problémy, neboť byla těhotná, ovšem její partner dítě nechtěl a vyhrožoval jí zabitím. Nikdo jí nepomohl, proto odjela přes Slovensko do ČR a zde i porodila. Na cestu si vypůjčila peníze, které musí vrátit, neboť věřitel je po ní již i požadoval, a to i vydíráním. Obrátila se proto ještě v zemi původu na policii, ta jí ale nepomohla. Bylo jí řečeno, že když si peníze půjčila, musí je také vrátit. Na tento postup policie si nestěžovala.

Žalovaný se rozhodl stěžovatelce azyl neudělit svým rozhodnutím ze dne 3. 12. 2001, č. j. OAM-2392/VL-14-OL5-2000. Žalovaný v tomto rozhodnutí uvedl, že ji k odchodu ze země původu vedly osobní a finanční problémy, které není možno kvalifikovat jako pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Žalovaný uvedl, že chápe tíživou situaci stěžovatelky, nicméně z její výpovědi nevyplynulo, že by měla problémy se státními orgány a institucemi, ani že by jí odmítly pomoc, pokud by o ni požádala. Dostatečným důvodem k udělení azylu nebyly ani ekonomické problémy stěžovatelky, jež pociťuje obyvatelstvo Moldavska ve větší či menší míře jako celek. Stěžovatelka navíc požádala o azyl až po několika měsících pobytu v ČR poté, co jí bylo uděleno správní vyhoštění, když už neměla jinou možnost legalizace pobytu na českém území. Správně měla stěžovatelka využít institutů obsažených v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců. Žalovaný proto neshledal důvody podle § 12 zákona o azylu. Dále neshledal ani podmínky umožňující udělení azylu podle § 13 zákona o azylu a nezjistil ani důvod hodný zvláštního zřetele pro udělení azylu podle jeho § 14. Neshledal konečně ani přítomnost překážky vycestování.

Stěžovatelka podala proti tomuto rozhodnutí rozklad odůvodněný tvrzeným rozporem postupu žalovaného s § 32 odst. 1 správního řádu a poukazem na stěžovatelčiny problémy v souvislosti s jejím zadlužením v Moldavsku a vyhrožováním ze strany otce její dcery, kvůli nimž se nemůže vrátit domů.

Tento rozklad zamítl ministr vnitra svým výše označeným rozhodnutím ze dne 27. 10. 2003, v němž uvedl, že skutečnosti uváděné stěžovatelkou během správního řízení nepatří do zákonného rámce podmínek pro udělení azylu. Nové relevantní skutečnosti nebyly uvedeny ani ve stěžovatelčině rozkladu. Podle ministra vnitra nebyly zákonné důvody ani k udělení azylu podle § 13 nebo § 14 zákona o azylu.

Proti tomuto rozhodnutí podala stěžovatelka žalobu ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem. V ní uváděla, že žalovaný porušil ve správním řízení § 3 odst. 3 správního řádu, neboť se její žádostí o azyl nezabýval odpovědně a svědomitě. Dále namítala porušení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 správního řádu a tvrdila, že splňuje podmínky pro udělení humanitárního azylu, neboť byla obětí vydírání, finančních potíží a hrozeb ze strany bývalého přítele. Tyto skutečnosti podle ní navíc zakládají i překážku vycestování, neboť je v situaci, která jí neumožňuje vrátit se zpět. Navíc se jí narodilo druhé dítě, a to s druhem, který je českým občanem a jehož si chce vzít a žít s ním v ČR. Pokud jde o skutkové důvody, odkázala na obsah správního spisu.

Krajský soud v Ústí nad Labem žalobu zamítl shora označeným rozsudkem. V něm uvedl, že z obsahu spisu je zjevné, že stěžovatelka neuváděla skutečnosti nasvědčující tomu, že by byla vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, žalovaný proto správně rozhodl o potvrzení předchozího rozhodnutí o neudělení azylu. Stěžovatelka nesplňovala ani podmínky § 13 zákona o azylu a žalovaný se zabýval i otázkou humanitárního azylu na základě svého správního uvážení, jehož rozsah nepřísluší soudu přezkoumávat. Krajský soud se ztotožnil i s posouzením nepřítomnosti překážek vycestování a námitky ohledně údajného porušení jí uváděných ustanovení správního řádu označil za formální a bezpředmětné. Ze všech těchto důvodů se krajský soud ztotožnil s napadeným správním rozhodnutím a posuzovanou žalobu zamítl výše označeným rozsudkem napadeným touto kasační stížností.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Stěžovatelka zejména brojí proti porušení § 14 zákona o azylu, ovšem pouze v obecné rovině. Tuto námitku je třeba odmítnout s poukazem na setrvalou správní judikaturu. Tak v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 3 Azs 12/2003, bylo uvedeno: *„Na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkouvává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).“* Míra správního uvážení správního orgánu je tedy za situace, kdy se ustanovení § 14 zákona o azylu omezuje při určení důvodů, pro něž je možné humanitární azyl udělit, na konstatování, že se jedná o důvody hodné zvláštního zřetele; poměrně široká. Přitom prostor soudního přezkumu správních rozhodnutí u přiznání či nepřiznání humanitárního azylu je v souladu s citovaným judikátem naopak omezen, což však jistě ani ve vzájemné kombinaci neznamená, že by přiznávání humanitárního azylu mohlo být určováno pouhou libovůlí správního orgánu.

Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. Zatímco tak v jiných právních předpisech reaguje zákonodárce na skutečnost, že není schopen předpokládat všechny situace, v nichž je určitý postup – zde poskytnutí azylu – vhodný či dokonce nutný, typicky demonstrativními výčty za účelem odstranění či alespoň zmírnění tvrdostí; v zákoně o azylu zvolil kombinaci dvou ustanovení obsahujících výčty taxativní a jednoho ustanovení umožňujícího pohledem humanitárních hledisek řešit situace nezahrnutelné pod předchozí dvě ustanovení. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu – sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory – ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem

libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá obecně z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.

Aplikuje-li soud výše řečené na konkrétní situaci stěžovatelky, dospívá k závěru, že v těch limitech, kde soudní přezkum neudělení humanitárního azylu proveden být měl, byl krajským soudem proveden řádně a v přiměřeném rozsahu. Ani krajský soud, ani Nejvyšší správní soud jistě nepopírají, že osobní situace stěžovatelky a jejích dětí, tak jak byla zjištěna žalovaným, přičemž toto zjištění je nutno považovat za dostatečné a vyplývající ze stěžovatelčiných vyjádření, je tíživá. Na straně druhé však není patrně natolik zjevně a nesnesitelně tíživá, že by bylo možno hovořit o tom, že by nepřiznání humanitárního azylu bylo způsobeno zjevnou libovůlí žalovaného. Jeho postup tak jistě nelze označit za libovůli. Nebyla-li pak zjištěna na straně žalovaného libovůle, postupoval krajský soud zcela správně, když ve svém přezkumu do správního uvážení žalovaného o samotné otázce, zda byly v případě stěžovatelky dány důvody hodné zvláštního zřetele, dále nezasahoval.

Argumentuje-li stěžovatelka svou rodinnou situací, je třeba připomenout, že z hlediska českého zákona o azylu jsou relevantní (zejména pohledem § 13 zákona o azylu) pouze vazby k osobám, jimž byl již udělen azyl. Ke sloučení s rodinnými příslušníky, kteří jsou českými státními občany, je potřeba využít nástrojů zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, jak na to byla stěžovatelka upozorňována již žalovaným. K nepodstatnosti rodinných vazeb žadatele o azyl k českým státním občanům pohledem zákona o azylu se vyjádřil Nejvyšší správní soud již ve svém rozsudku ze dne 17. 9. 2003, sp. zn. 4 Azs 6/2003 (publ. pod č. 28/2003 Sb. NSS): „*I. Manželství s občanem České republiky pojmově vylučuje udělení azylu za účelem sloučení rodiny podle § 13 zákona o azylu, neboť občanu České republiky nemůže být v České republice azyl udělen. Trvalý pobyt cizince, který uzavřel manželství s občanem České republiky, je upraven v § 65 odst. 1 písm. a) bod 1. zákona o pobytu cizinců. II. Manželství s občanem České republiky samo o sobě nepředstavuje případ hodný zvláštního zřetele, pro nějž by bylo možno udělit humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu.*“ Zdejší soud má tedy plné pochopení pro stěžovatelčinu rodinnou situaci, její řešení je však i podle jeho názoru možné výhradně v rámci zákona o pobytu cizinců.

K námitce tvrzeného porušení některých ustanovení správního řádu je třeba závěrem uvést, že tato jsou namítána pouze v naprosto obecné rovině a stěžovatelka nijak nekonkretizuje, v čem měla tato porušení spočívat, s výjimkou správní úvahy žalovaného, která byla posouzena výše.

Lze proto uzavřít, že Nejvyšší správní soud v daném případě neshledal naplnění namítaných důvodů kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., neboť - jak vyplývá ze shora uvedeného - v souzené věci nebylo shledáno nesprávné posouzení právní otázky krajským soudem; vady řízení před správním orgánem, kdy by pro tuto důvodně vytýkanou vadu krajský soud měl napadené rozhodnutí žalovaného zrušit; ani nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí.

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání kasační stížnosti k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a Ministerstvu vnitra náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Stěžovatelce byla pro řízení o kasační stížnosti ustanovena zástupkyní advokátka JUDr. Božena Boubínová; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokátky částkou 2x 1000 Kč za dva úkony právní služby – převzetí a příprava věci a doplnění kasační stížnosti - a 2x 75 Kč na úhradu hotových výdajů, v souladu s § 9 odst. 3 písm. f), § 7, § 11 odst. 1 písm. b), c) a d), § 12 odst. 1, § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů, celkem 2150 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. prosince 2006

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu